

gyobb példányszámot: harmincezeret.

Illelnek itt a mű szerzőjéről is többet szólnunk. E munkájával kapcsolatban legyen elég csak annyit megjegyeznünk, hogy aki ily aprólékos, ily fáradságot nem ismerő gondhal kutatja fel és világosítja meg elhívataása mezoit s vonja le a tényekből tanulságait, az valóban irányításra, szervezésre hivatott. Meleg elismeréssel száll felé gondolatunk. *M. N.*

Új Auróra. (Irodalmi almanach az 1926. évre. Szerkesztették Jankovics Marcell dr. és Dobai János dr. Bratislava-Pozsony, 1926.)

Ötödik esztendeje gyűjti egybe az Új Auróra a felvidéki írók legjava természetét. Ebben a kötetben — melyet a szerzők Vörösmarty Mihály emlékének szentelnek — már az előbbi kötetekből jól ismert nevekkel találkozunk. S ez talán az Új Auróra legnagyobb érdeme: sikerült öt nehéz és küzdelmes év alatt egy állandó írói gárdát megszerveznie, mely már nemcsak alkalmi poétákból, hanem öntudatos művészekből áll. Értékük természetesen nagyon különböző: vannak, akik már régen túlnőttek az almanach keretein és önálló kötetekkel vívtak ki maguknak a négyfelé szakadt országban írói nevet, de azért évről-évre szeretettel térnek vissza oda, ahonnan kiindultak; vannak, akiknek az Új Auróra még ma is legfőbb irodalmi fórumuk. A szerkesztőknek sikerült átívelni a Kelet és Nyugat (Kassa és Pozsony) közti ellentétet és bár irodalmi felfogásuk meghatározott és kijegecesedett, sikerült átfogó képet adniuk a Felvidék mai irodalmáról. Ez a kép természetesen mindaddig nem lehet teljes, amíg az irodalmi élet az évenként egyszer megjelenő almanachra és a napilapok szűk irodalmi rovataira korlátozódik. Ezért nem lehet eléggé hangsúlyozni egy folyóirat szükségességét, melynek ma már minden feltétele megvan: író-tábor, olvasóközönség, anyagi eszközök. Csak az akarat hiányzik.

Ismerve a szerkesztőket, ez sem lehet már sokáig akadály. Akkor aztán az Új Auróra méltón teljesítette irodalomtörténeti hivatását, akárcsak elődje egy századdal ezelőtt. A szerkesztők érdeme sem

lesz kisebb. Dobai János öt éves munkáját nemcsak eredményei után kell megítélni. Soha még kedvezőtlenebb viszonyok közt nem szerveztek irodalmi életet. Az elnyomó hatalom rosszakaratú figyelemmel kísérté minden lépését, elküldte tanári állásából és amikor ezzel sem törte meg, kicsinyes gyűlölködéssel megfosztotta minden életlehetőségtől. Nem sikerült elhallgattatnia. Nyomorgva is tovább élt vállalt elhivatásának. Ugyanakkor heves támadások érték a másik irodalmi frontról, mert a magyar irodalompolitikai viszonyok a Felvidékre is átöröklődtek. Dobait ez sem ingatta meg irodalmi meggyőződésében, mely a művészi szép mellett nemzeti és erkölcsi követelményeket támasztott minden írásművel szemben. Kétségtelen, hogy az irodalom ily felfogásával Dobai hivatást teljesített az erőszakos elnemzetlenítés idején.

Az Új Auróra ismertetői eddig mindig csak az írókról beszéltek. Az almanach ötödik megjelenésekor el kellett mondanom ezeket a szerkesztőről, a magyar kultúra igazi krisztusi lelkű hősről, akinek annyi az elődje és bársak sok volna az utódja.

Farkas Gyula.

Két verseskönyv. (Lendvai István: Szüreti versek. Takács József: Aranyos hídon.)

Nem járunk talán messze az igazságtól, ha a *Szüreti versek* címét az érett költői termés szimbólumából akarjuk megfejteni, bár az a feltevés sem jogosulatlan, hogy a félig hitvallást adó költemények címe került a kötet élére.

Egy vidám poharat megér a hare, a csók,
S az élet zengő végtelenje
Mit föld alatt beszó a pók.

A cím egyik esetben sem elvetendő, mert a kötet valóban különös zamatú érett termést nyújt, de másrésztől gyakran találkozunk azzal a hangulattal is, mikor a harcok boros, bús áldomást ül a harcok után, keserű számadást tart önmagával s társaival a meddőség felett; végül megnyugszik abban, hogy a harc: az élet végtelen s csak egy-két fáradt harcosát „szóvi be a föld alatt a pók“.

Lendvai érzi a költő hivatását,

vállalja és hordozza a mai magyar költő sorsát:

Mi itt maradtunk megtörtén és élve,
Egy tört hazán orkáni szélbe
Kis méccsel vinni rongyos gárdát...
Vérezve, ájtultan s éhhel halón
Reményt himezni hittelen valón.

Dante árnya is migylen fedi fel
előtte a költő kötelességét:

Pokoljárásra küldetett a költő,
Gyötrődve látni, mit főd a sötétség.
De szent ábránd vezérli fénylő szálón,
Hogy lábai az utat el ne vétsek.

Nem költő, kinek nincs Beatricéje,
Ki hont, világot csak panasszal vádol,
Kinek nincs zengő megváltó igéje
Istenkiáltó végső látomása
S lángzó jajok fölött angyalzenéje.

Lendvai pokoljárásra küldetett,
látni, hogy megcsúfolódott minden
„hús okosság“, látni a „szörnyeket,
kik e hont orozzák“, siratni „Mária
árváit“, akikkel tele van a „nyugati
vég“ s a „halott kis székelőföld“,
kuruc sóhajokba temetni a rongyos
gárdák hasztalan harcait.

Véres víziókat álmodik a jövőről,
megváltó igéket hullat a magyar
földre s végső látomások ragadják
rapszódiai tűzes szárnyain az „el-
rejtett Istenhez“. Tűzes szárnyakat
mondok, mert Lendvai költészetének
belső és külső jellemzője a tűz.

A te végtelenednek áldásmagja vagyok,
Pásztori tűzecske, a völgyből felragyog.
Láng, aki csapod a ruhád szegélyeig
Szaladó fény, a kicsike ablakok benyelik.

(Apja a nap, Isten fákláját hor-
dozza, a máglyás Isten ünnepét di-
cséri, tűzes sirással ég a minden.)

Az elrejtett Istenhez menekülve,
belátja a pillanat parányiságát a
mindennel, a végtelenséggel szem-
ben s megnyugszik az egyén törpe-
ségén, ha az emberre gondol. Szívé-
ből „mosolyok, tűzes gyertyalángok
csapkodnak“ az ég felé:

Uram, a te világod nincs ám hiába
Minden jól van teremtvé, jól.

A rapszódiai zúgása, a csendes
öröm dallamává halkul s a formát
néha szétvető láz, a magányosság
egyszerű szomorúságává lohad. Az
„égi Nőnek“ arca világol feléje,
térdre zuhan a Beatricék, az élet
oltárára áldozatot hozó anyák s vég-
telenséget jelentő gyermek előtt.
Nem hagyhatom megemlítés nélkül
azt a meglepő készséget, mellyel a
népballadák hangulatába ringat

bennünket. Ez a készség annyira
tudatos, hogy a kifejezés teljessége
kedvéért néha feláldozza a ritmus
tökéletességét.

Megtündöklik szép szűz Mária
Arany nap a koronája.

Lendvai szép kötete gazdagítja a so-
rozatot, melyben mai hazafias köl-
tőink a csonka ország, vívódó lelkét
testesítik meg.

Takács József kötete azok közül a
költeményes könyvek közül való,
melyek csak szűkebb körök érdeklő-
dére tarthatnak számot. Egyszerű
dalocskák, nem új tárggyal s nem új
formákban. De nemes szív lükteté-
sét érezzük bennök s ez az, ami
igénytelenségük és formahibáik mel-
lett is rokonszenvenné teszi őket.

R. E.

**Bölcskey Ödön: Capistranéi Szent
János élete.** (Szent István-Társulat.
Szentek országa c. sorozat, 13. sz.)

A franciskánus szerzetesrend nagy
alapítójának, Assisi Szent Ferene-
nek halála hétszázados évfordulóját
a magyar tudományos irodalomban
több jeles munka megjelenése teszi
emlékezetessé. Ha e munkák egy
része nem éppen az évforduló évé-
ben, hanem már azt megelőzően je-
lent is meg, tárgyuk és az alkalom
mégis egybefűzi és a nagy rend-
alapító ünnepének becses emlékeivé
teszi őket. Bölskey Ödön három-
kötetes nagy monografiája is a fe-
rencesek kiváló alakjáról, Capistra-
nói Szent János életéről még 1923-
ban indult meg mint hosszú, a
szerző bevallása szerint 23 évre ter-
jedő tanulmányok hatalmas for-
rásanyag felhasználásával és nagy
irodalmi apparátussal készült ered-
ménye. Ámbár Bölskey nagy mun-
kája szélesebb kör érdeklődésére is
számít és számíthat is, elsősorban
mégis a tudományos szakköröknek
szól. Bölskey azonban a tudomány
szűkebb körein kívülálló igényekkel
is helyesen számolva, nagy munká-
jának kivonatát egy füzetben is
közzétette. Erre a kis munkára
őhajtjuk felhívni e helyen a figyel-
met.

Capistranói János neve jól isme-
retes a magyar történelemben. A
törökségnek hazánk ellen és hazánk-
kon át a nyugati kereszténység
ellen indított nagy támadásának